

Langs lustoorden en buitenplaatsen

Fietsroute van 18,5 km • knooppunten en deels routebeschrijving

De Stichtse Lustwarande is een unieke gordel van buitenplaatsen die rond 1850 is ontstaan als vakantiegebied voor rijke kooplieden en bankiers uit Amsterdam en Utrecht. De Lustwarande ligt op de flank van de Utrechtse Heuvelrug en

strekt zich uit van De Bilt tot aan Rhenen. Langs de Lustwarande staan meer dan 100 buitenplaatsen en landgoederen met fraaie landhuizen, tuinen in de Engelse landschapstijl en imposante parkbossen.

Deze fietsroute volgt een deel van de Lustwarande. Het is niet echt een rustige route, want de rijke notabelen bouwden hun buitenhuizen bij voorkeur langs de doorgaande weg. Dat deden ze om te zien en gezien te worden. Ze hebben hun plek goed gekozen, want ook tegenwoordig gaat er nog veel verkeer over de 'lustwarandeweg'.

➔ *De Utrechtseweg gaat in het centrum van Zeist over in de Driebergseweg (knooppunt 81). Volg vanaf hier de knooppunten: 80 – 79 – 78 – 42 – 43 – 44 – 87 – 88*

➔ *Vanaf knooppunt 88 volgt u 86, waarbij u halverwege linksaf de oprijlaan van Beerschoten weer oprijdt.*

Startpunt:

Paviljoen Beerschoten, Holle Bilt 6, 3732 HM, De Bilt. Hier is voldoende parkeergelegenheid.

Routebeschrijving:

➔ *Rijd de oprijlaan van Beerschoten af richting de hoofdweg. Sla hier linksaf en volg de knooppuntenbordjes tot knooppunt 86.*

➔ *Volg vanaf knooppunt 86 rechtdoor de Utrechtseweg (richting Zeist). Deze weg blijft u steeds volgen. U passeert diverse buitenplaatsen, die met vermelding van huisnummer staan omschreven.*

Buitenplaatsen langs de route:

A. Beerschoten

Het eerste huis Beerschoten is gebouwd in 1685. In 1889 brandde het bijna geheel af om daarna in grotendeels dezelfde stijl te worden herbouwd. Na de oorlog raakte het huis in verval, maar het werd in 1978 geheel gerestaureerd en tot kantoor verbouwd. Nu wordt het - na opnieuw een grondige restauratie - weer particulier bewoond.

Het landgoed bezit een parkbos in de Engelse landschapstijl, dat in 1824 is ontworpen door tuinarchitect J.D. Zoicher jr. Het ligt op de plek

waar al een 18de-eeuws park lag. Tussen de slingerende vijvers, een stromende beek en weiden met boomgroepen, zijn elementen van de oude aanleg herkenbaar: rechte beukenlanen en een sterrenbos met de 'Konijnenberg' en 'Goudvissenkom'. Het park is eigendom van Utrechts Landschap. In het voormalig koetshuis is het informatiecentrum Paviljoen Beerschoten gevestigd. Ernaast ligt de vrij toegankelijke beeldentuin van Jits Bakker.

B. Vollenhoven

Vollenhove was een ooit een 'uithof' van Oostbroek. Kort na 1800 is het oude huis afgebroken en bouwde de Amsterdamse koopman Pieter de Smet het huidige huis in empirestijl. In 1922 is het aangekocht door de familie Van Marwijk Kooy, die het landgoed beheert en bewoont. Als een van de weinige buitenplaatsen van de Stichtse Lustwarande is het huis nooit grootschalig verbouwd.

De eerste eigenaar liet Hendrik van Lunteren een landschapspark aanleggen in de Engelse landschapsstijl met zichtassen op de Domtoren en richting Amersfoort. De huidige Amersfoortseweg is de vroegere zichtlaan. Na de aankoop door Van Marwijk Kooy heeft Copijn nog enige veranderingen in de tuin aangebracht. Op het landgoed liggen kunstmatig gevormde heuvels, grote slingerende vijvers en verschillende boomgroepen.

Buitenplaatsen langs de Utrechtseweg:

Utrechtseweg 31 - Blanda

Blanda, Maleis voor *Hollander* of *blanke*, was de naam die ds. Brumond gaf aan het huis dat hij in 1875 liet bouwen in de Frans eclectische stijl. In 1886 verhuisde de familie naar Duitsland. Tot 1959 is het huis door verschillende eigenaren particulier bewoond geweest.

Utrechtseweg 46-46A - Nuova

De bouw van Villa Nuova vond plaats in 1841, nadat Jhr. Ernestus de Pesters een stuk grond van één hectare had gekocht voor f 4782,-. Het pand is vakkundig gerestaureerd in 1992-

1993. Villa Nuova had ooit een fraaie landschapstuin met een royale waterpartij. Het was befaamd om de vele soorten bomen en planten.

Utrechtseweg 67 - Ma Retraite

In 1896 kocht Van Marwijk Kooy het toenmalige huis. Hij liet het afbreken en gaf opdracht voor een geheel nieuw ontwerp. Pas na 30 voorontwerpen werd het ontwerp goedgekeurd. Het resultaat was een sprookjesachtige villa, met duidelijke Italiaanse en Franse invloeden. Na brand in 1976 is het vrijwel geheel herbouwd. Het doet nu dienst als kantoor.

Utrechtseweg 69 - Veldheim

In opdracht van de burgemeester van Zeist (mr. J.J. Clotterbooke Patijn van Kloetinge) werd in 1909 dit huis in Hollandse neobarokstijl gebouwd. Opvallend is de symmetrische gevel met in het midden een naar voren springende vijfhoekige toren met puntdak. Het is één van de laatst gebouwde buitenplaatsen van de Stichtse Lustwarande. In de loop der tijd is rondom Veldheim veel gebouwd waardoor van de parkaanleg weinig over is.

Utrechtseweg 64 - Lenteleven

De oorspronkelijke naam van dit gebouw in neoklassieke stijl uit 1841, was Nieuweroord. In het verleden had het veel mooie sierdetails, maar na de vele verbouwingen en uitbreidingen zijn deze grotendeels verdwenen.

Utrechtseweg 75 - Schaerweijde

Al in 1677 wordt Schaerweyde als buiten vermeld; het huidige gebouw is neoclassicistisch en stamt uit 1859. Het dankt zijn naam aan de gemeenschappelijke weide waarop boeren hun vee bijeenschaarden. In de loop der jaren is het pand herhaaldelijk verbouwd. Tegenwoordig doet het dienst als kantoor.

Utrechtseweg 82 - De Brink

Het gebouw is in 1856 gebouwd, naar ontwerp van architect S.A. van Lunteren. Het huis heeft zicht op Schaerweijde. Momenteel

is De Brink een kantoorvilla. Het park is aangelegd door dezelfde Van Lunteren. In de tuin staan veel oude bomen. Het huis ligt op een heuvel, gemaakt van de grond die vrijkwam bij de aanleg van de vijver.

Utrechtseweg 84 - Beeklust

Beeklust is in dezelfde tijd als De Brink (rond 1860) ontworpen door architect S.A. van Lunteren. Hij ontwierp ook het park, maar daar is weinig van over. Het huis in neoklassieke stijl heeft een unieke ligging door de zichtlijn in het verlengde van de Utrechtseweg.

Buitenplaatsen langs de Driebergseweg:

Driebergseweg 1 - Hoog Beek & Royen

In 1824 liet Albert Voombergh de buitenplaats Hoog Beek en Royen bouwen. In tegenstelling tot de fraaie tuin was het huis eenvoudig van opzet met slechts één verdieping. De witgepleisterde gevel gaf het huis toch nog een voornaam aanzicht. Hoog Beek en Royen heeft diverse verbouwingen ondergaan. Van 1954 tot 1979 was het de burgemeesterswoning; daarna werd het kantoor.

Voombergh liet Zocher een park aanleggen en breidde de buitenplaats later uit door de aankoop van grote bospercelen. Het park is eigendom van Utrechts Landschap. Een aantal jaren geleden is op de plek van de oude theekoepel een moderne 'folly' geplaatst: een gebouwtje dat niet is wat het lijkt of niet lijkt wat het is! Samen met de Rotary Zeist wordt in de oude moestuin een wijngaard aangelegd.

Driebergseweg 3 – Sparrenheuvel

Sparrenheuvel is een schoolvoorbeeld van een Lustwarandebuitenplaats. Het huis is vrij klein en voorzien van veranda's en een uitzichtbalkon. Het behoorde tot het bezit van Johannes Rensus van Laer, eigenaar van Slot Zeist. Na zijn dood werd een 29-jarige Amsterdamse rentenier eigenaar. Hij liet het landhuis bouwen en een aantal sparren planten, een modegril in die tijd. De naam Sparrenheuvel lag voor de hand. De balkons en veranda's werden rond 1850 aangebracht, volgens de toenmalige mode. Diverse

uitbreidingen volgden. Sinds 1933 is het pand in gebruik als kantoor.

Driebergseweg 7 – Molenbosch

De heer J.B. Stoop bezat tot aan Austerlitz toe enorme landerijen. Hij liet dit huis in 1837 bouwen als zomerverblijf. Molenbosch dankt zijn naam aan een stellingmolen die langs de Driebergseweg stond en die enkele jaren na de bouw van het huis is afgebroken. Het huis heeft een hoge ligging op een kunstmatige heuvel, de hoogtewerking wordt versterkt door de natuurstenen pilasters. Het wordt particulier bewoond.

In het park staan een koetshuis, een kleine witgepleisterde tuinmanswoning uit 1840, een tuinprieel, een duiventil, een zeshoekig 'kippenpaleis' en een kapelletje. De landschappelijke tuin is door J.D. Zocher ontworpen. Hoewel een deel van het park is verdwenen zijn kenmerkende elementen als slingerende paden, vijvers en zichtlijnen nog aanwezig.

Het parkbos is in het beheer bij Utrechts Landschap en in 2017 gerestaureerd. De wandelpaden zijn opgeknapt, de moestuinmuur is gerestaureerd en de beplanting is gesnoeid of vernieuwd. Tevens is er een boomgaard aangeplant, heeft het park een nieuwe toegangshek gekregen en is de vijver gebaggerd.

Driebergseweg 14 - Nieuw-Beerschoten

Dit huis is een opvolger van een eerder gebouwd Beerschoten. Het eerste Beerschoten stond in Driebergen, op de plaats waar nu het tempeltje Beerschoten-Willinkshof staat. Ter nagedachtenis aan het 'oude' Beerschoten staat op het dak van Nieuw-Beerschoten een miniatuur van de koepel Beerschoten-Willinkshof. De buitenzijde van het huis is door de jaren heen ongewijzigd gebleven.

Driebergseweg 17 - De Breul

Jan Kol kocht in 1832 een stuk grond van zo'n 86 hectare met een huis en schuur met erf. Hij liet een wit neoclassicistisch huis bouwen en gaf het de naam De Breul. De naam is een

verbastering van Broekland, moerassig land. Kol heeft er tot 1849 gewoond, waarna De Breul nog vele eigenaren kende. Velen hebben het huis verbouwd, vergroot en aangepast. In 1927 heeft het zijn huidige vorm gekregen. Tijdens de bezettingsjaren 1940-1945 was het huis het hoofdkwartier van de Duitse Luftwaffe. Na de oorlog heeft het huis lange tijd dienst gedaan als jongensinternaat. De Breul wordt nu gebruikt als kantoor; op een deel van het landgoed is een school gevestigd.

Sinds 1993 is het landgoed eigendom van Utrechts Landschap. De door J.D. Zocher aangelegde tuin is in de loop der tijd weinig aangepast, waardoor het veel van zijn vroegere karakter heeft behouden. Dit is mede te danken aan tuinarchitect Leonard A. Springer, die in 1913 opdracht kreeg om een tuinplan te maken. Aangezien Springer het werk van zijn voorganger Zocher waardeerde, bleven de wijzigingen grotendeels beperkt tot wat nieuwe aanplant. Hierdoor ligt de serpentinevijver van Zocher er nog altijd. De boogbrug die het aanzien heeft van een Romeins aquaduct, is wellicht in 1913 door Springer ontworpen. De ijskelder en de schuilkelder zijn in 2001 ingericht als vleermuisonderkomen.

Overige buitenplaatsen langs de route:

C. Bornia

In de 17de-eeuw heeft hier een hofstede gestaan. De fundamenten zijn in 1870 gebruikt voor de bouw van het huidige witgepleisterde huis in neoclassicistische stijl. De opdrachtgever, eigenaar en bewoner J.J. Uytterwerff Sterling, gaf zijn grond de naam Bornia, wat een oude Friese benaming is voor grensgebied (vergelijkbaar met het Engelse 'border'). Bij aankoop was het een grote, kale heide. De nieuwe eigenaar liet het tot aan Austerlitz beplanten met bomen.

D. Niënhof

Niënhof grenst aan de Kromme Rijn. In de Middeleeuwen had het nabijgelegen klooster Oostbroek hier een 'uithof', een boerderij. Daarnaast bouwden de kloosterlingen een nieuwe boerderij: een 'nien hof'. Het klooster

ging ten onder tijdens de Reformatie en het bezit wisselde daarna vele malen van eigenaar.

Het voormalige landgoed kenmerkt zich door weidegebieden, hakhout en loofbos. Dit hoogopgaande essen- en eikenbos behoort uit ecologisch opzicht tot één van de meest interessante bossen van de provincie. De es laat veel licht door, waardoor er een rijke ondergroei is met de grote keverorchis en boszegge. Het gevarieerde bos is rijk aan vogels, zoals de ransuil, boomvalk en veel spechten- en mezensoorten. Langs de Kromme Rijn ligt een rivierbos, graslanden en een nevengeul met eilandjes. Dit is het startpunt van de vaarexcursies met de Pont van het Landschap.

E. Landgoed Oostbroek

Landgoed Oostbroek is beslist een bezoek waard. Op het landgoed wisselen loofbossen met oude bomen, moeras, een boomgaard met oude fruitrassen, een kloostertuin en graslanden elkaar af. Door de variatie komen er zeel veel planten en diersoorten voor. Vooral het aantal vogelsoorten is opmerkelijk; zoals verschillende spechten, mezen, boomkruiper, boomklever, ijsvogel, dodaars, buizerd en havik. Ook leven er reeën.

't Winkeltje van Oostbroek

In de oranjerie zit 't Winkeltje van Oostbroek. Hier kunt u terecht voor een kopje koffie, streek-producten en informatie over de omgeving. 't Winkeltje staat in de kloostertuin met een hoogstamboomgaard, leifruit langs de kloostermuur en een kruiden- en vlindertuin.

Geschiedenis landgoed Oostbroek

De geschiedenis van landgoed Oostbroek begint in het jaar 1122. Bisschop Godebald liet in dat jaar de Kromme Rijn afdammen bij Wijk bij Duurstede. De rivier veranderde in een kleine stroom, waardoor het makkelijker werd om de waterhuishouding in het moerassige gebied te regelen. Zo konden de monniken het gebied rond de Kromme Rijn omvormen tot landbouwgrond. Op de plek waar nu landgoed Oostbroek ligt, stichtte de bisschop een Benedictijner klooster. Vanuit hier stuurde hij

de ontginningen aan. De naam Oostbroek stamt uit deze tijd. 'Broek' staat voor moerassig gebied en 'oost' voor de ligging ten oosten van Utrecht. De monniken bleven tot 1572 in het gebied. In dat jaar werd Oostbroek onder invloed van de Reformatie verbeurd verklaard aan de Staten van Utrecht. In de drie eeuwen daarna werd er regelmatig gebouwd en gesloopt op het landgoed.

In 1887 verrees het huidige landhuis. Het parkbos is in dezelfde periode aangelegd door tuinarchitect Van Lunteren. Utrechts Landschap heeft het landgoed in 1978 aangekocht om de laatste strook natuur tussen Utrecht en Zeist veilig te stellen. Het park is in 2014-2015 gerestaureerd. In het landhuis is het hoofdkantoor van Utrechts Landschap gevestigd.

F. Houderinge

Houderinge was ooit een uithof van Oostbroek. In 1640 kwam de boerderij in bezit van Jan Frederik Mamuchet, zoon van een welgestelde Franse koperslager. Hij bouwde op deze plaats een herenhuis met boerderij en

noemde het naar het familiebezit Houderinge in de buurt van Lille. Een latere eigenaar bouwde in 1779 het huidige huis in de Franse stijl. Nu is het in gebruik als kantoor.

Tijdens de bouw van het huidige huis in 1779 is een Franse tuin aangelegd. Rond 1850 is de tuin door Zocher in Engelse landschapstijl veranderd. Om de Franse architectuur van de voorgevel te ondersteunen is in 1956 rond het huis weer een Franse (meer formele) tuin aangelegd. Sinds 1954 is het landgoed eigendom van Utrechts Landschap. Op het landgoed komt in de graslanden een aantal zeer dikke bomen voor. Deze eiken en beuken met een diameter hebben van meer dan een meter zijn ruim 230 jaar oud. Opvallend is de voorname oprijlaan met een dubbele rij beuken. Let in de herfst op de vliegenzwammen!

Bescherm natuur en erfgoed

Utrechts Landschap beschermt natuur en erfgoed in de provincie Utrecht. Dat kunnen wij niet zonder úw steun. Help mee en word Beschermer op www.utrechtslandschap.nl.

© Utrechts Landschap
Februari 2019